

СВОВОДА SVOVODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК LI. Ч. 231. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 27. листопада 1943. No. 231. Jersey City, N. J., Saturday, November 27, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Палата репрезентантів ухвалила понад два біліони нових податків

ВАШИНГТОН. — Вдруге палата послів в останнім тижні пішла на супір адміністрації, ухвалюючи тепер свій власний законопроект нових податків. Він різниться незвичайно від пропозиції скарбового департаменту, бо признає висоту нових податків до \$2,139,300,000, а скарбовий департамент жадав нових податків до висоти \$10,500,000,000. Наступного тижня сенат розпочне свої переслухання як в справі нового податкового законопроект, так теж і в справі законопроект про харчові субсидії, що їх відкинула палата репрезентантів.

СПРАВА КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ В МАДЯРСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Чеські державні кола в Лондоні мають вістку, що недавно в мадярському парламенті відбулася дебата над тим, щоби уряд виселив з Підкарпаття українське населення. Посли доводили, що підкарпатці цілком не звертають уваги на державні прикази і поводяться так, як за старої демократичної влади. Місцеві українці горнуть до партизанських гуртків, займаються саботажами і слухають закордонних воєнних новин. Нацистські послы доказували в парламенті, що Карпатська Україна є осередком аліантських агентів і, що українці ігнорують всі урядові постанови. Замість бути добрими мадярськими підданими, українці тероризують представників влади і надіються, що як скінчиться війна, то матимуть свої школи і демократичну систему державного правління. Посли скаржилися, що українське населення відказується вчити дітей мадярської мови і називає мадярів зайдами. У виду того, казали послы, українське населення мусить бути депортоване в чисто мадярські околиці.

УКРАЇНСЬКІ СОЦІАЛІСТИ І ПОЛЬСЬКА ДЕРЖАВА.

ЛОНДОН, (ОНА). — Польські круги в Лондоні заявляють, що як польські соціалісти святкували 25-ліття відродження польської держави, організація українських соціалістів прислала на свято привітальну телеграму. Цим поляки дали до зрозуміння, що українські соціалісти йдуть рука в руку з польськими соціалістами і стоять за спільну польську державу. Однак, де саме знаходиться та українська соціалістична організація, поляки не сказали.

ПЕРТИНАКС ЗАПОВІДАЄ РАДУ ЧОТИРЬОХ ДЕРЖАВ.

НЮ ЙОРК. — Кореспондент синдикату Норт-Америкен Ньюпейпер Елайенс Пертинакс заповідає зорганізування Ради Об'єднаних Держав із Екзекутивним Комітетом на чолі. Ця рада буде вислідом рад начальників урядів чотирьох держав, а це Америки, Англії, Росії та Китаю.

До Екзекутивного Комітету ради ввійшлиб представники всіх чотирьох великих потуг, що були заступлені на московській конференції. Осідком ради булоб місто Вашингтон. Екзекутива булоб діяльна постійно, а рада булоб скликувана лише в дуже важних справах. Однак Пертинакс сумнівається, чи маршал Сталін легко погодиться на таку постійну Екзекутиву хочби тому, що він хоче втримати неутральність Росії супроти Японії.

ПОЛЯКИ ЗАНЕПОКОЄНІ ЗАЯВОЮ СОВЕТСЬКОГО АМБАСАДОРА В МЕКСИКУ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Як советський амбасадор в Мексику недавно заявив, що аби визволити Советську Україну з нацифашистського ярма, Червона армія ще має зробити 280 миль, то польські дипломати в Лондоні дуже занепокоїлися. Вони ждали, що британський секретар закордонних справ Ентоні Іден і або американський секретар стейту Кордел Голл заперечать заяву амбасадора Уманського. Як цього не було, то польські державні кола ще гірше занепокоїлися. Польські політики вже від давна старалися намацати ґрунт, як саме Англія поставиться до їх домагання відреставрувати старі польські границі, але їм здається ніколи не дано ясної відповіді. Тому й заява Уманського зробила на них пригноблююче вражіння, немовби все пропало.

Гарячі польські політики домагалися від президента Рачкевича офіційного протесту, але помірковані дипломати казали зачекати, бо про польсько-советську границу в Москві мови не було.

КИТАЙЦІ НАБИЛИ ЯПОНЦІВ У РИЖОВІЙ ПРОВІНЦІ.

ЧУНГКІНГ. — Китайці вбили 5,000 вояків японської армії, що зробила інвазію Гувану, китайської рижової провінції. Японська армія знаходиться в пастці. Китайці перемагають теж на інших боєвищах.

„Берлінська битва“ далі триває

Донесення про наслідки аліантських рейдів на Берлін однодушно стверджують, що Берлін потерпів від цих рейдів страшенно.

Ще не погас огонь від першого рейду, а вже в найближчу ніч на Берлін налетіли знову британські літаки й скинули на нього тисячу тон вибухових і запальних бомб. Рейдери оставили Берлін знову в морю пожару. До того британське міністерство інформації додало, що й на цьому рейді ще не скінчилося, бо Британія задумує скинути на Берлін 50,000 тон бомб, щоби взагалі знищити цей осередок військового, політич-

ного й бизнесового життя Німеччини.

Два атаки знищили коло 25 процентів міста та вбили коло 15,000 осіб. Хоча другий рейд був менший від першого, він поширив знищення дальше першого. Подорожні оповідають, що весь рух у Берліні станув. Замішання було загальне. Люди тепер ходять як зачумлені. Жертвою другого рейду впало багато відомих будівель. Звірята вийшли зо звіринця й ходили вулицями. Від пожару повітря в місті нагрілося до того, що багато пішоходів мліло.

ФАБРИКА ФАЛЬШИВИХ ПАСПОРТІВ.

БЕРН, Швайцарія, (ОНА).

У Букарешті поліція викрила друкарню, в якій підробляли фальшиві паспорти. Користаючи з загального замішання, яке зараз панує в Букарешті, румунські спекулянти продавали фальшиві паспорти з швайцарською візою по 5,000,000 леїв (на американські гроші двадцять-пять тисяч доларів).

Румунські багаті верстви вже втратили віру в перемогу свого союзника над червоною армією і рвуться втікати закордон. Вибираються втікати до Швайцарії і Туреччини, дехто аж до Аргентини. До швайцарського консуля в Будапешті минулого року зголосилося около 30,000 румунських громадян з просьбою за візо на виїзд до Швайцарії.

ЯПОНСЬКІ ВТРАТИ В ПОВІТРІ І НА МОРЮ.

Секретар війни Стімсон подав до відома, що на південному й південно-західному Пацифіку від 1. листопада до цього часу японці втратили 553 літаки й 74 кораблі, воєнні й торговельні. За той час американці втратили 91 літак і один нищитель.

НІМЦІ ЗДАЮТЬ ГОМЕЛЬ.

Червона армія добула в Білоруси таку рішачу перемогу, що німці почали вже евакуацію Гомеля. Червона армія заняла 180 місцевостей.

ВОСЬМА АРМІЯ ЖЕНЕ ВОРОГА ПОЗА РІКУ САНГРО.

Восьма армія перейшла ріку Сангро недалеко Адрійського моря й погнала далі німців перед себе. Поза ворожими лініями аліантські літаки били по Ланчіано й Фоссачесія. В центрі ворог опирається завзято коло Альфедени.

ЧІАНГ КАЙ-ШЕК ЗАПРОШЕНИЙ НА КОНФЕРЕНЦІЮ РУЗВЕЛТА, СТАЛІНА Й ЧОРЧИЛА.

ЛОНДОН. — Китайський начальник командант Чіанг Кай-Шек відай візьме участь у запровадженій конференції президента Рузвелта, прем'єра Сталіна й прем'єра Чорчила. Він не буде однак брати участі в тій частині конференції, що відноситься виключно до європейської війни, як знову Сталін не буде брати участі в нарадах у справі війни проти Японії. Приявність Кай-Шека на конференції потрібна для вирішення доставки воєнних матеріалів для Китаю.

ПОВІТРЯНІ ВТРАТИ ЯПОНЦІВ КОЛО ГІЛЬБЕРТІВ.

Підчас інвазії й заняття островів Гілберта американці розбили велику масу японських літаків. Одна американська дивізія літаковозів, котра закривала своїм огнем операції, вострілила 46 ворожих літаків, при чому сама втратила тільки 4 літаки.

ЩЕ ОДНА ВЕРЗІЯ ПРО МУСОЛІНІЯ.

Ще один образ Беніта Мусолінія маює генерал Антоніо Бассо, що був військовим командантом у Сардинії, коли Мусолінія осаджено в фортеці Мадалена.

Генерал Бассо стверджує чутку, що Мусоліні зовсім зломана людина, фізично, умово й морально. Він лежав у ліжку цілими днями, встаючи тільки на хвилину в полудне. Жив молоком і овочами. Кожного дня два рази кликав священика для сповіді й поради. Колись діяльна людина, лежала тепер у ліжку, зломана, засумована, сварлива.

Генерал Бассо певний, що Мусоліні не поповнить себе губства. Зрештою він усе ще має великі політичні амбіції.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Даймо широю рукою

У кількох великих американських містах, у котрих є більше число українських імігрантів, повстали спеціальні українські комітети для збірки жертв для Краєвого Военного Фонду.

Осередком цього Фонду є допомога для Об'єднаних Службових Організацій (ЮСО), які дбають спеціально за моральну допомогу збройним силам Америки. Попри них з того фонду дістануть допомогу ще різні, з гори признані організації, що займаються спеціальними добродійними акціями, зглядно допомогою для поодиноких аліантських країв.

Спеціальні українські комітети для збірки на цей Фонд потворено рівнобіжно з подібними спеціальними комітетами інших імігрантських груп. За організацією таких комітетів є думка, що люди тої самої групи найкраще знають, як перевести серед своєї

групи збірку на спільний фонд.

Кожному такому комітетові призначено звичайно до зібрання певну квоту. Якаб вона не була, комітет повинен старатися цю квоту виповнити. Виповненням він засвідчить передовсім, як йому, а тим самим цілій імігрантській групі, дорогий моральний добробут американських збройних сил, що воюють на всіх закутках світа. Тим самим ми засвідчимо, як ми високо цінимо цей край його порядки й устрій, за оборону якого збройні сили краю готові віддати найвищу жертву, на яку стати людину.

У порівнянні з цією ціною людської крові й людського життя наша грошева допомога все буде дрібна. Тож жертвуймо на Краєвий Военний Фонд щедро рукою. Даючи цю жертву, ми даємо тим з нас, що обороняють те, що для нас найдорожче.

Чи не пора стати на нові дороги?

Останніми часами можна було помітити оживлення польської пропаганди в Америці. Влаштується пропагандивні відчити, віча, конференції, свята. Поза цими різними акціями є одно почування: страх за східні границі Польщі. Страх спирається на суцню можливість: кажуть поляки, що Росія хоче забрати східні провінції передвоєнної Польщі, і Росія справді виразно каже, що вона такі наміри має. Отже до цього пункту польська політика реалістична.

Коли подивитися на засоби, якими поляки хочуть добитися для Польщі задержання старих, передвоєнних границь, то побачимо, що для цієї цілі мають служити історичні аргументи. Мовляв, ці краї Польща мала, і тому повинна далі мати. Забувають поляки, що історичні аргументи можна повертати на всі боки, як кому цього треба. Підшукали поляки історичні аргументи за польське посідання, можуть німці підшукати історичні аргументи за німецьке посідання, навіть мадяри за малярське. В нинішні часи люди менше звертають увагу на те, що було, а щораз більше на те, що тепер є й що мабуть буде.

Поляки зрештою самі почувати мусять, що історичний аргумент нікого не переконує, і тому історичні аргументи доповнюють доказуванням, що передвоєнна Польща це була демократична країна, з рівноправністю народів, релігій, зо свободою преси, сло-

ва й організації. Ще й кажуть, що якби такій добрій державі з такими народоправними порядками відобрати східні краї, то в світі вже ніколи не буде мира, поки тих країв їй назад не повернуть.

Невжеж поляки переконують когонебудь подібною пропагандою? Невже хтось повірить в те, що всі факти заперечують? Чи не бачать вони, що їх одинока надія сказати світові про передвоєнну Польщу святу правду, а потім переконати світ, що повенна Польща буде інакша? Адже польська пропаганда підсуває, що поляки, які були досі, такі лишаються й надалі, та що повенна Польща буде така, як була передвоєнна.

НІМЕЦЬКИЙ ГУБЕРНАТОР ФРАНК — ВИГОЛОСИВ У ЛЬВОВІ ПРОМОВУ.

БЕРН, Швайцарія, (ОНА). — Наспівша до Швайцарії німецька преса принесла вістку, що німецький генерал-губернатор в Галичині, Ганс Франк виголосив недавно у Львові промову, в якій хвалив господарські здобутки німецького правління в Галичині. Казав, що це є заслуга Адольфа Гітлера.

Франк виступав на вічу німецьких переселенців в Галичині і говорив, що не кожний з них є добрим нацистом. Бесідник звертав їм увагу, що німецькі кольтоністи повинні давати місцевому населенню примір, як шанувати нацистську владу і її провідника, Адольфа Гітлера.

ПРОФ. ОСКАР ГАЛЕЦКІ ЗА СТАРУ ПОЛЬСЬКУ ГРАНИЦЮ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., (ОНА). — Проф. Оскар Галецкі виголосив 16. листопада в Тавн Гол промову, в якій заявився за стару польську границу. Бесідник нарікав, що в Америці поширилася думка, що Польща є чи була маленькою державою, що її створено Версайським договором коштом Німеччини і Росії та що Польща не була демократичною державою.

Все те неправда, говорив бесідник. Кожному вже повинно бути відомо, що Польща існує тисячу літ. Як вкладали Версайський договір, то тільки відновили її суверенність. Проф. Галецкі доводив, що Польщі не створено коштом німецьких і російських земель, а навпаки — їй віддано тільки польські землі, до котрих вона мала історичне право. І то не всі, бо в часі першого і другого розбору польської держави, Росія забрала від Польщі багато більше земель ніж ті, які віддала їй на основі ризького договору.

Щодо польської демократії, то, бесідник сказав, в Польщі вона вже панує такі довгі часи, як і в Англії, Польська демократія відома цілому світові, і про неї нема що багато говорити. Польська конституція з 1921 року також була демократична. І як Польща знов стане незалежною державою, то є всі підстави думати, що вона ще раз буде демократична.

ПОЛЯКИ ЗНОВ АПЕЛЮЮТЬ ДО УКРАЇНЦІВ.

ЛОНДОН, (ОНА). — До Лондону прийшла вістка, що поляки ще раз апелюють до українського населення в Галичині, аби не давало себе водити сліпим націоналістичним провідникам, але щоби співпрацювало з польськими підземними організаціями. Нелегальна польська радіовисильня „Світ” передає апель до українських людей що кілька днів і просить їх робити все можливе, щоби вигнати ворога зо спільних земель і будувати нове, вільне життя.

Польський радіопромовець вказує українцям на їх помилки і доводить, що німці їх безсоромно обманули. Українці — це наш братний народ, говорить бесідник, який живе разом з нами цілі століття. Його зараз німці тримають в неволі так само, як і поляків. Українці мусилиб єднатися з поляками і спільними силами скидати з себе спільне німецьке ярмо. Не слухайте професора Кубійовича, казав польський радіопромовець, бо він запродав свою душу німцям.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крови для подружого свідцтва.
● Гемороїди й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години 10—7:30; неділя 11—1:30.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюроскоп. — Екзамінація \$2.00.

АМЕРИКА ВИГРАЛА 76-ГОДИННИЙ БІЙ НА ОСТРОВАХ ГІЛБЕРТА.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Острови Гилберта вже знаходяться в цілості в посіданню американських збройних сил, котрі переломали всякий опір ворога.

На острові Бетіо, одному з атолів острова Тарави, американці вбили коло 4,000 японців. Тепер американці займаються „вимітуванням” останків ворога з островів.

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щира і чесна

383 Morris Avenue,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКОУКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ Й ОКЛИЦЮ**МИХАЙЛО НАСЕВИЧ**

cor. FRANKLIN & BROWN STS.,

PHILADELPHIA, PA.

Tel. MARKET 1320.

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами

В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 155 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: MEtrose 5-6577

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОНІ вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОУ І ОКОЛИЦІ**KANAI KAIN**

FUNERAL HOME

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4646